

Infektioidentorjuntayksikkö

19.7.2023

Mitä lähijohtajan ja johtajan tulee tietää infektioiden torjunnasta?

Kuva: Infektioidentorjuntayksikkö

Tietoa yksikön johtajille ja lähijohtajille infektioiden torjunnasta

Infektioiden ehkäisy näyttöön perustuvia suosituksia noudattaen parantaa sosiaali- ja terveydenhuollon vaikuttavuutta. Tuoreehkon suomalaisen tutkimuksen mukaan (Rintala E ym. SLL 48/2018) hoitoon liittyvän infektion saaneiden potilaiden keskimääräinen hoitoaika on 2,6 kertainen ja hoitajakson keskimääräiset kustannukset 6,6 kertaa suuremmat kuin verrokeilla.

Hyvinvointialueen yksiköiden tavoitteena on laadukas ja turvallinen hoitotyö. Tärkeä osa laadukasta ja turvallista hoitoa on tartuntojen ja hoitoon liittyvien infektioiden torjunta ja seuranta. Hyviä infektioidentorjuntakäytäntöjä toteuttamalla lisätään merkittävästi asukas- ja potilasturvallisuuden lisäksi myös työturvallisuutta. Näitä käytäntöjä ohjaa Kanta-Hämeen hyvinvointialueella Infektioidentorjuntayksikkö. Lähijohtaja on vastuussa yksikkönsä infektioiden torjunnasta ja luo infektioturvallisuusmyönteistä ilmapiiriä yksikkönsä tehden tiivistä yhteistyötä yksikkönsä hygieniayhdyshenkilön kanssa. Lähijohtaja tarvitsee tähän myös oman esihenkilönsä tuen. Tartuntojen ja hoitoon liittyvien infektioiden torjunta ja seuranta tulee sisällyttää yksikön omavalvontasuunnitelmaan. Lisätietoa löytyy mm. alla olevista linkeistä.

[Potilasturvallisuus - Asiakas- ja potilasturvallisuusstrategia 2022-2026.pdf - Kaikki asiakirjat \(sharepoint.com\)](#)

[Omavalvonta ,OmaHämeen asiakas- ja potilasturvallisuussuunnitelman luonnos, Potilasturvallisuus – Asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian toimenpideohjelma](#)

Hygieniayhdyshenkilö

Infektioidentorjunnan osaamista tarvitaan laajasti eri sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä. Tietoisuutta ja osaamista voidaan tukea mm. nimeämällä jokaiseen yksikköön vähintään yksi hygieniayhdyshenkilö. Hygieniayhdyshenkilö toimii linkkinä oman ja infektioidentorjuntayksikön välillä sekä oman yksikkönsä infektioiden ja tartuntojen torjunnan asiantuntijana. Hygieniayhdyshenkilön on saatava koulutusta aihealueesta säännöllisesti. Sitä hän saa mm. hygieniayhdyshenkilötapaamisissa sekä alueellisissa, että valtakunnallisissa tartuntatauti- ja infektioidentorjuntakoulutuksissa.

Hygieniayhdyshenkilön tehtäviin kuuluu mm. uusien infektioidentorjuntaohjeiden jalkauttaminen yksiköissä, sekä uusien työntekijöiden/opiskelijoiden perehdyttäminen tartuntojen ja hoitoon liittyvien infektioiden torjuntaan ja seurantaan liittyvissä asioissa. Uusien lääkäreiden ja lääketieteen opiskelijoiden perehdytyksestä vastaa yksikön vanhempi kollega. Lääkäreillä perehdytys sisältää em. asioiden lisäksi myös mikrobilääkkeiden käytön. Osassa yksiköistä hygieniayhdyshenkilö tarkastaa ja hyväksyy yksikön hoitoon liittyvät infektiot ja raportoi niistä työyksikölle ja esihenkilöille.

Hygieniayhdyshenkilönä toimiminen vaatii työntekijältä aikaa, perehtyneisyyttä ja kiinnostusta asiaa kohtaan, ja hän tarvitsee asioiden eteenpäin viemiseen lähijohtajansa tuen. Hygieniayhdyshenkilö tarvitsee säännöllisesti työaikaa (muutama tunti/viikko tai esim. 4-8 h/kolmen viikon työvuorolista) hygieniayhdyshenkilön vastuualueen tehtävien tekemiseen. Tarve riippuu mm. yksikön koosta ja tehtävänkuvan laajuudesta.

Jokainen hygieniayhdyshenkilö kuuluu ko. vastuualueen hygieniahoitajan vetämään hygieniayhdyshenkilöverkoston. Sairaala- ja laitoshuoltajilla on omat erilliset hygieniayhdyshenkilöverkostonsa. Eri ammattiryhmiin kuuluvien hygieniayhdyshenkilöiden on hyvä tehdä yhteistyötä yksikön sisällä, koska asia koskettaa kaikkia ammattiryhmiä. Lisätietoa hygieniayhdyshenkilön tehtävistä löytyy mm. täältä [Perehdytys](#)

Käsihygienian ja sen toteutumisen seuranta

Tärkein hoitoon liittyvien infektioiden ja tartuntojen ehkäisykeino on **oikein toteutettu käsihygienian**. Käsihygienian toteutumista seurataan käsihuuhdekulutuslaskelmin sekä havainnoimalla käsien desinfiointin toteutumista tietyissä tilanteissa (KhYHKÄ-toimintamalli). Käsihygienian seurantalulokset ovat julkisia ja löytyvät täältä [eMittarit - Kanta-Hämeen Keskussairaala \(flowmedik.com\)](#).

Käsihygienian toteutumattomuudesta aseptisen tehtävän/toimenpiteen yhteydessä on työntekijöitä ohjattu tekemään myös HaiPro-ilmoitus. Lähijohtajan tulee seurata aktiivisesti yksikön käsihygieniakäytäntöjen toteutumista, käsihuuhdekulutusta ja havainnointituloksia ja puuttua siinä ilmeneviin epäkohtiin. Käsihygienian toteutumisen seuranta on osa omavalvontaa.

KhYHKÄ-toimintamalli (K-HKS):

Käsihygienian parantamiseksi on hyvinvointialueen erikoissairaanhoidon K-HKS:n yksiköissä otettu käyttöön Hotuksen ja PPSHP (OYS) kehittämä ”Käsihygieniayhtenäiset käytännöt - toimintamalli”. Mallin avulla kehitetään käsihygieniata ja parannetaan potilas – ja työturvallisuutta. Toimintamallissa mukana olevissa yksiköissä tehtävään koulutetut hygieniayhdyshenkilöt havainnoivat ja antavat palautetta käsihygienian toteutumisesta omissa yksiköissään säännöllisesti kerran kuukaudessa. Toimintamalliin kuuluu myös palautteiden antaminen työyhteisölle havainnoinnin jälkeen. Hygieniayhdyshenkilölle tulee tarjota ja antaa aikaa aktiivisesti tähän esim. osastokokousten yhteydessä. Hygieniayhdyshenkilöä tulee tukea muun työyhteisön sitouttamisessa käsihygienian kehittämiseen.

Käsien koruttomuus

Käsikorujen, kuten sormusten, kellojen, aktiivisuusrannekkeiden, ranneketjujen, teko-/ rakenne- tai geelikynsien ja kynsikorujen käyttö on kiellettyä potilastyössä, sillä ne estävät kunnollisen käsihygienian toteutumisen. Lähijohtajan on hyvä toimia työntekijöille esimerkkinä poistamalla käsikorut kärsivästä työpäivän ajaksi ja puuttamalla tarvittaessa aktiivisesti käsikorujen käyttöön.

Hoitoon liittyvien infektioiden seuranta

Hoitoon liittyviä infektioita ja tartuntoja tulee torjua jokaisessa sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteessä, koska ne heikentävät potilas-/asukasturvallisuutta, aiheuttavat inhimillistä kärsimystä sekä ylimääräisiä kustannuksia paitsi hyvinvointialueelle, että koko yhteiskunnalle. Aktiivinen hoitoon liittyvien infektioiden seuranta on keskeinen osa niiden torjuntaa luonnollinen osa yksikön omavalvontaa.

Hoitoon liittyvät infektiot tallennetaan erikoissairaanhoidossa **sairaalainfektioirekisteriin (SAI) ja esim. tietyissä tilanteissa ympärivuorokautista hoivaa tuottavissa pitkäaikaishoidon yksikössä HARVI-ohjelmaan**. Infektioiden ilmoittamisesta vastaa yksikön hoitohenkilökunta. Erikoissairaanhoidon operatiivisissa yksiköissä on käytössä myös **kotiseurantalomake**, jonka avulla seurataan leikkauksiin liittyviä infektioita kuukauden ajan leikkauksesta.

K-HKS:ssa yksikön hygieniayhdyshenkilö syöttää kotiutumisen jälkeisistä infektioilmoituksista löytyneet infektiot SAI:hin ja tarkastaa oman yksikkönsä kaikki SAI-infektioilmoitukset sekä hyväksyy ne. Lähijohtajan on hyvä huolehtia, että yksikössä järjestetään säännöllisesti koulutusta paitsi hoitoon liittyvien infektioiden ehkäisystä, myös tunnistamisesta, jotta henkilökunta tunnistaa ne. Tämä on oleellista seurannan laadun varmentamiseksi.

On tärkeää, että lähijohtaja seuraa aktiivisesti ja on kiinnostunut yksikössä esiintyvistä hoitoon liittyvistä infektioista sekä välittää tiedon osaston ylilääkäreille eteenpäin tiedotettavaksi. Aktiivisella seurannalla mahdollinen epidemia tai infektioiden lisääntyminen huomataan nopeammin ja mahdolliset korjaavat toimenpiteet päästään aloittamaan varhaisemmassa vaiheessa. Lähijohtaja osallistuu myös oman yksikkönsä epidemioiden selvitykseen. K-HKS:ssa hygieniayhdyshenkilö ajaa lähijohtajalle pyydettyä/ sovituin aikavälein yksikön infektiotilastoja SAI:sta.

Erikoissairaanhoidon K-HKS:n yksikkö on mukana Terveystieteiden- ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) **Sairaalainfektio-ohjelmassa (SIRO)** lonkka- ja polviproteesi-, veriviljelypositiivisten- sekä Clostridium difficile –infektioiden osalta. Erikoissairaanhoidon hygieniahoidajat tekevät ilmoitukset kuukausittain.

Sekä erikoissairaanhoidon yksiköt, terveyskeskusten vuodeosastot, että ympärivuorokautista hoivaa tuottavat yksiköt seuraavat hoitoon liittyvien infektioiden esiintymistä säännöllisesti myös prevalens-

situtkimuksilla, osa yksiköistä myös kansallisesti ja kansainvälisesti toteutettuihin prevalenssitutkimuksiin osallistumalla. Hygieniayhdyshenkilöt osallistuvat yksiköissään prevalenssitutkimusten tekemiseen.

Hygieniakävelyt ja havainnointi

Yksiköissä toteutetaan määräajoin ns. hygieniakävelyt erillisen ohjeen mukaan. Hygieniakävelyjen tarkoitus on tarkastella laaja-alaisesti infektioidentorjuntaan liittyviä haasteita/tiloja ja tehdä mm. suosituksia korjaavista toimenpiteistä yksikkökohtaisesti. Hygieniakävelyt toteutetaan hygieniahoitajan, hygieniayhdyshenkilön ja lähijohtajan kanssa yhteistyössä moniammatillisesti.

Infektioiden torjuntaohjeet

Infektioidentorjuntaan liittyvä ohjeistus löytyy hyvinvointialueen intrasta etusivulta kohdasta ”Infektioidentorjunta” [Infektioiden torjunta](#)

Infektioiden torjuntaan liittyvät koulutukset

Infektioidentorjuntayksikkö järjestää vuosittain kaksi kaikille avointa, infektioidentorjuntaan liittyvää koulutusiltaa. Lisäksi jokaisen on hyvä suorittaa Oppiportin verkkokursseista toimipisteestä ja työtehtävästä riippuen vähintään ”Infektioidentorjunta-”, Tavanomaiset varotoimet infektioiden torjunnassa-” ja ”Huuhteludesinfektio-laitekoulutus-”, mutta myös esim. ”Keskuslaskimokatetrin (CVK) laitto ja käyttö-” ja ”Antibioottiresistenssi-” –verkkokurssit. Verkkokurssit löytyvät täältä [Duo-decim Oppiportti](#) . Filha ry ja Suomen infektioidentorjuntayhdistys ry järjestävät vuosittain myös valtakunnallisia koulutuspäiviä, kuten Tartuntatautipäivät ja Infektioidentorjuntapäivät.

Infektioidentorjuntayksikkö

Yksikkö toimii tartuntatautilain mukaisesti hyvinvointialueella tartuntojen, hoitoon liittyvien infektioiden torjunnan sekä sairaalahygienian asiantuntijayksikkönä. Keskeisiä tehtäviä ovat mm. konsultaatit ja henkilöstön kouluttaminen sekä torjuntatoimien toteutuksen ohjaaminen ja seuranta.

Yksikkö tekee tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen tartuntatautihoitajien ja – lääkäreiden kanssa, sekä muiden hyvinvointialueiden infektioidentorjuntayksiköiden ja Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa.

Infektioidentorjuntayksikössä työskentelee sekä infektioilääkäreitä, että hygieniahoitajia.

Hygieniahoitaja

Infektioidentorjuntayksikön hygieniahoitajista osa toimii erikoissairaanhoidossa ja osa erikoissairaanhoidon ulkopuolella omien vastuualueidensa mukaisesti. Täältä löydät [Erikoissairaanhoidon hygieniahoitajien vastuualueet](#) ja yhteystiedot ja täältä [Aluehygieniahoitajien vastuualueet](#) ja yhteystiedot. Yhteydenotot yksiköistä toivotaan ensisijaisesti oman vastuualueen hygieniahoitajaan.

Infektioilääkäri

Infektioilääkärit konsultoivat hyvinvointialueen yksiköitä mm. potilaiden infektioiden hoidossa ja hoitavat potilaita myös erikoissairaanhoidon Infektio-poliklinikalla.

Infektioilääkärin tavoitat [040 487 3114](tel:0404873114) Janne Mikkola
[040 353 4233](tel:0403534233) Pirjo Alho

Kysy rohkeasti neuvoa mieltäsi askarruttavissa kysymyksissä oman alueesi hygieniahoitajalta!